

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ DISERTAČNÍ PRÁCE

Název práce:	Apropriace
Autor/ka práce:	MgA. Mgr. Michal Adamovský
Studijní program:	Teorie filmové a multimediální tvorby
Typ studijního programu:	doktorský

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Naplněno; blíže I. – V. shrnutí hodnotitele

Aktuálnost tématu a relevance zvolené metodologie:

Naplněno; blíže I. – V. shrnutí hodnotitele

Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi:

Naplněno; blíže I. – V. shrnutí hodnotitele

Logická stavba a členění práce:

Vyhovující; blíže I. – V. shrnutí hodnotitele

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Vyhovující; blíže VI. – VII. shrnutí hodnotitele

Práce s informačními zdroji:

Vyhovující; blíže VI. – VII. shrnutí hodnotitele

Jazyková a terminologická úroveň:

Vyhovující; blíže VI. – VII. shrnutí hodnotitele

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

I. Magistr Adamovský si vybral mimořádně zajímavé téma, které se pokusil mezioborově zpracovat. Téma apropriace (přivlastnění umění) je záležitostí na výsost aktuální nejenom z pohledu umělecko-vědeckého prostředí, ale samozřejmě i autorskoprávního, o čemž mimo jiné svědčí právě zveřejněný rozsudek amerického nejvyššího soudu ve věci a díla Andyho Warhola týkající se Princovy fotografie, kterému se ostatně ve své disertační práci magistr Adamovský taktéž věnuje.

II. Práci magistra Adamovského vnímám jako čtivou a přínosnou šíří shrnutých soudních případů a jakýmsi horizontálním přehledem, který přináší do problematiky ochrany fotografického díla. Oceňuji specifické zaměření, plynoucí logicky z jeho vlastního tvůrčího, profesního i zájmového zaměření, kdy magistr Adamovský prokazuje vysokou míru oddanosti tématu a svým oborům.

III. Vyzdvihnul bych také dlouhodobost a vytrvalost ve sběru dat a relevantních vstupů pro úvahy doktoranda k zajištění možnosti jejich následného zpracování. Přínosná se jeví také jeho vlastní zkušenost a možnost pracovat s materiály či zkoumat případy, u jejich vzniku a řešení měl i svůj osobní vklad. Práce se metodologicky vedle právní vědy dotkne hned několika oborů, aniž by to však bylo vždy zcela zřejmé (bez zřejmého ujasnění si oboru konkrétního – umělecká tvorba, uměnověda, estetika, kulturologie).

IV. Magistr Adamovský tak přichází jak s kazuistikou, tak s osobními rozhovory, s představením vlastního uměleckého projektu, s velkou historickou kapitolou o dějinách fotografie, s kapitolou o autorskoprávní ochraně fotografie, i s kompilací sady doporučení autorům, jak se vyhnout plagiátu (je otázkou, zda tato oblast zájmu doktoranda organicky zapadá do součástí celé práce tohoto typu, zda se nehodí spíše právě do příručky, ve které i původně vyšla), čímž si možná zbytečně ubírá prostor pro vlastní jádro své práce, kterým má být právě apropriace – u jednotlivých shromážděných údajů soudních případů a kazuisticky vykládaných konfliktů se tak ne vždy dostává do dostatečné hloubky a analýza zůstává částečně na povrchu (snad právě pro absenci dalšího prostoru nebo skutečnosti, jak magistr Adamovský přistoupil k práci co do stránky metodologické a co do cílů, které si vytknul). Přesto hodnotím práci jako informačně přínosnou a užitečnou zejména pro rozvoj české vědy autorského práva.

V. Mohu-li uvést několik dílčích výtek na základě mého pohledu na zkoumanou problematiku, resp. obsah práce jako takové. Předně mě zaujalo tvrzení magistra Adamovského, kterým svou práci celkově otevírá, a sice že předmětem autorského práva je nastavení ideální rovnováhy mezi autory a uživateli jejich děl, což není vždy jednoduchý úkol. S tímto názorem či premisou se v mém nahlížení neztotožňuji. Autorské právo vnímám jinak, tedy jak je ve své historické genezi i v současné aplikované praxi myšleno a k čemu opravdu slouží. Předmětem autorského práva je autorské dílo a doktorand tak v práci v mém vidění spíše uvádí jeho představu o cíli nebo účelu autorského práva, byť i v tomto se s ním ne zcela shodují. Pomohu si přirovnáním, že ani v případě vlastnického práva neshledáváme jeho předmětem nebo účelem nastavení ideální rovnováhy mezi vlastníky a uživateli jejich věcí. V případě autorského práva bych si dovolil tvrdit, že jeho účelem (předmětem a účelem autorského práva) je vedle ochrany osobnostních zájmů tvůrců podněcovat jejich tvůrčí činnost, motivaci tvořit, a to poskytnutím široké ochrany jejich dílům. Stejně tak pokud se autor stručně vymezuje k oblasti zájmových konfliktů v oblasti autorského práva, tak nutno říct, že k těmto konfliktům nevedou odlišné výklady neurčitých právních pojmů, ale především právě rozporné majetkové a hospodářské zájmy

autorů a těch, kdo z užití děl mají svůj zisk (ať už v jakékoli podobě) – čili rozporné zájmy autorů a uživatelů. Dále bych k tvrzení, že by Albertův patent z roku 1841 bránil rozšíření fotografie ocenil další reference pro podložení, proč autor činí tento závěr (popřípadě zdali jde o tvrzení převzaté či opřené o konkrétní fakta); v tomto směru by bylo velmi zajímavé znát podrobnosti, pro které k tomuto závěru dochází, neboť tím vlastně popírá smysl patentové ochrany, která obecně řečeno spíše prospívá k šíření technologických inovací než naopak. K dalšímu prozkoumání shledávám pak též tvrzení doktoranda, že osobnostní práva v Evropě byla chráněna zákony od začátku 19. století (strana 42) – zda není spíše pravdou, že osobnostní práva v Evropě byla zákony chráněna až od 20. století, a dokonce spíše od 2. poloviny 20. století. Ve Francii se zrodila z práva soudcovského, respektive soudní interpretací předpisů, a to později než na začátku 19. století.

VI. Co se týče formální stránky práce, krom drobné nebo občas se vyskytující gramatické chyby (shoda podmětu s přísudkem nebo a měkké "i" v minulém čase, slova jako "fotografie mohli") si dovolím magistru Adamovskému vytknout, že ne vždy cituje spisovou značku soudu a že někdy ani neuvádí, jaký soud rozhodoval (třeba v rozsudku Sarony, byť samozřejmě poučený čtenář bude vědět nebo z jiných zdrojů lehkohledá, o jaký soud šlo). Někdy neuvádí ani čísla právních předpisů, třeba v případě československé právní úpravy z let 1920, 1921, 1926, což jsou jistě drobnosti, nicméně jejich dotažení k úplnosti by jeho práci posunovalo na ještě vyšší úroveň.

VII. Z hlediska použitých zdrojů a citované, resp. použité literatury je škoda, že autor pracuje pouze s jedním z českých komentářů k autorskému zákonu, rád bych v takovéto práci shledal využití i komentáře Holcové a kol. nebo například i komentáře Polčáka a kol. Případně by mohlo být obohacující také další čerpání z relevantní zahraniční literatury – německá literatura i francouzská literatura nabízejí množství specializovaných děl právě k problematice apropriace, řada významných studií vyšla samozřejmě i v anglickém jazyce (namátkou Routledge Companion to Copyright and Creativity).

Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:

Data mining; umělá inteligence a přivlastnění.

Názorový příklon doktoranda na stranu myšlenkového proudu silnější ochrany původního autorství anebo naopak prosazování maximální svobody přivlastnění.

Doporučení práce k obhajobě:

Doporučuji

Datum vypracování posudku: 31.5.2023

JUDr. Jiří Štáidl